

YAŞANTIMIZDA DEĞİŞİMLER

Ömer ERU
(E) Vali Yardımcısı

Zamanımızda çok hızlı, büyük değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

Fransız Devriminden sonra başlayan sanayi devrimini müteakip sonra toplumsal yaşamda çok hızlı değişim ve gelişmeler olmuştur. Su buharının makinaya uyarlanması sonras, elektrikli aletlerin sanayide kullanılmaya başlaması ile üretim ve sermayeler büyümüşür. Sermayeler milli sınırları aşarak uluslararası sermaye haline gelmiştir. Buhar ve elektrik enerjisinin makinalarda kullanılması ile insanların ekonomik ve sosyal hayatları tamamen değişmiştir. Ekonomi yaşantıya hâkim olmaya başlamıştır.

1950'lerden sonra da Dünyada elektronik devir başlamış ve yaşantımıza bilgisayarlar hızla girmeye başlamıştır. Ekonomi ve ticari ilişkiler tamamen değişmiştir. Bu değişim insan ilişkilerini ve davranışlarını da etkilemiştir. Devlet ekonomik hayattan yavaş yavaş çekilmeye ve yerini özel girişimlere bırakmaya başlamıştır. Ortaya yeni örgütler, yeni kavramlar çıkmıştır. Para maddi olarak yerini hisse senetlerine ve banka kartlarına bırakmıştır. Sigorta ve risk kavramları uzmanlık gerektiren yeni meslekler kalite ve rekabet kavramları ön plana çıkmaya başlamıştır. Şirketler büyümüşler her alanda faaliyet gösterir hale gelmişlerdir. Büyük reklamlarla adeta insanları kendi hizmet ve ürünlerini almaları konusunda esir almışlardır.

Artık küçük sermayeli işletmelerin bunlar karşısında faaliyet yapmaları olanağı kalmamıştır. Örneğin devasa alış merkezlerinin bakkalları yok etmeleri buna örnektir. Getirdikleri çok çeşitli mallarla, fiyatlarda indirim uygulamaları, hizmette kolaylık göstermeleri ve güven sağlamaları nedeniyle insanları kendilerine bağlamaya başlamışlardır.

Zamanımızda kablosuz iletişim de her alanda kullanılmaya başlamıştır. Ürünlerin alınması, işlenmesi, satışa sunulması müşteri ile ilişki kurulması internet ortamında olmaktadır. Bu teknoloji ve bu alandaki bilgiler önemli bir üretim faktörü olmaya başlamıştır. Artık emek ve sermaye bu temellerle üretim yapmaktadır. Hayata bilgisayar girince ürünler bu

bilgisayarlarla çalışan makinalar tarafından en kısa sürede üretilmeye başlamıştır. Eski geleneksel meslekler yerine bilgisayara ve internet ağlarına dayanan meslekler almaya başlamıştır.

Bu gelişmelere bağlı olarak tüketici tercihleri ve davranışları da değişime uğramıştır. Tüketiciler alacakları ürünleri hemen bilgisayar ortamında görebilmekte, değişik alternatifler arasında önceden tercih yapabilmektedir. Kendisine en yararlı ve faydalı olacak ürünü kolaylıkla seçebilmektedirler.

Üreticiler de rekabet ortamından başarıyla baş edebilmek için mallarının kısa sürede, değişik çeşitlilikte ve uygun fiyatla tüketicilere sunmak uğraşısı vermektedirler. İnternet ağının kullanılması bu nedenlerle de çok önem kazanmaktadır.

Bu dijital yaşamda artık komisyon ve aracı faaliyetleri de azalmaktadır. Hatta yok olmaya başlamıştır. Tüketiciler ile üreticiler doğrudan karşılaşmaktadırlar. İstedikleri konularda aracılar anlaşabilmektedirler.

Bugün virüs salgınının otağa çıkmasından sonra internet daha da önem kazanmaktadır. Tüketiciler evlerinden çıkmadan büyük alışveriş merkezlerinden istedikleri ürünleri almak için sipariş edebilmektedirler. Para yerine de banka kartları devreye girmiştir. Alışveriş merkezleri istediğiniz ve sipariş ettiğiniz ürünü araçları ve görevlileriyle istediğiniz saatte evinize teslim edebilmektedirler.

Ben de aile olarak bu sistemden yararlanmaktayım. Türkiye’de nerede olursam olayın internetle büyük alışveriş merkezlerine mal sipariş ederek İzmir’de yaşayan doksan sekiz yaşındaki babamla doksan bir yaşındaki annemin evine ürünleri hiç uğraşmadan ulaştırabilmekteyim.

Dünyamız artık parmaklarımızın ucundadır. Dokunarak Dünyanın görmek istediğim bir şehri veya bir müzeyi görebilmekteyim. İstedğim ürünleri parmağımın ucuyla evime istediğim zaman getirebilmekteyim. İstedğim ve tercih ettiğim hizmeti alabilmekteyim.

Ancak bu konularda tüketici olarak bilgili olmak da önemlidir. Tüketici olarak ne kadar bilinçli ve seçici olursak bize mal ve hizmet üretenler de aralarında o kadar kıyasıya rekabete gireceklerdir. Bu bir yerde fiyatların da düşmesine neden olacaktır.

Ekonomide liberal felsefe anlayışı da bu suretle yavaş yavaş devreye girmeye başlayacaktır. Birakınız yapınlar bırakınız geçsinler felse-

fesi zamanla ekonomide yeni yeni oluşumların ve dengelerin kurulmasına da yardımcı olacaktır. Ama Bu ekonomik yaşantıda artık acımasız kapitalizm de gerçek yüzünü gösterecektir. Güçlü olanlar ayakta kalacak yeni şartlara uyamayanlar yok olacaktır. Bu şartlarda kendi bilgi birikimimizi geliştirmeyiz, kendi teknolojimizi oluşturup geliştiremezsek bu alanda ileri giden ülkelerin esiri olmaktan kurtulamayız. O ülkeler üretir bize kendi mal ve hizmetlerini sunarlar. Biz sadece tüketici olarak kalırız. O zaman kendi teknolojimizi oluşturmalıyız. Kendi üretimimizi arttırmalıyız. Bölgede ve dünyada aranan marka yaratmalıyız. Ekonomik bağımsızlığımızı korumalıyız. Zaten tam bağımsızlık da buna dayanır.